

P7_TA-PROV(2010)0324

Obchodné a hospodárske vzťahy s Tureckom

Uznesenie Európskeho parlamentu z 21. septembra 2010 o obchodných a hospodárskych vzťahoch s Tureckom (2009/2200(INI))

Európsky parlament,

- so zreteľom na správu Komisie o pokroku Turecka za rok 2009 (SEK(2009)1334),
  - so zreteľom na Dohodu z 12. septembra 1963, ktorou sa zakladá pridruženie medzi Európskym hospodárskym spoločenstvom a Tureckom,
  - so zreteľom na Dodatokový protokol k tejto dohode z 23. novembra 1970, a najmä jeho článok 41 ods. 1 („doložka o zachovaní status quo“),
  - so zreteľom na rozhodnutie Asociačnej rady ES – Turecko č. 1/80 z 19. septembra 1980,
  - so zreteľom na rozhodnutie Asociačnej Rady ES – Turecko č. 1/95 z 22. decembra 1995 o vykonávaní záverečnej etapy colnej únie (96/142/ES),
  - so zreteľom na rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie vo veci štyroch fundamentalistických hnutí, najmä prípady Demirel, Sevince, Savas, Abatay–Sahin, Tum–Dari a Soysal,
  - so zreteľom na posledné hodnotenie obchodnej politiky Turecka, zverejnené Svetovou obchodnou organizáciou v roku 2007,
  - so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o Turecku,
  - so zreteľom na analýzu ročného programu pre Turecko na rok 2009 v rámci nástroja predvstupovej pomoci (IPA) v súvislosti s balíkom týkajúcim sa rozširovania v roku 2009, ktorú vykonalo tematické oddelenie,
  - so zreteľom na závery Rady z 11. decembra 2006,
  - so zreteľom na článok 48 rokovacieho poriadku,
  - so zreteľom na správu Výboru pre medzinárodný obchod (A7-0238/2010),
- A. keďže colná únia s Tureckom predstavuje aj naďalej jeden z najpokrokovejších a najužších obchodných vzťahov, ktoré EÚ doteraz mala s akoukoľvek inou treťou krajinou,
- B. keďže Turecko je podľa štatistík Svetovej banky krajinou so 17. najvýznamnejším hospodárstvom na svete a šiestym najvýznamnejším hospodárstvom v rámci Európy, pričom viac ako 90 % jeho exportu tvorí priemyselný tovar; keďže Turecko je 20. najväčším príjemcom priamych zahraničných investícií, ktoré v roku 2008 dosiahli 18 miliárd,
- C. keďže Turecko sa stalo siedmym najväčším obchodným partnerom EÚ a EÚ je najväčším obchodným partnerom Turecka,
- D. keďže v roku 2009 Turecko vyviezlo do EÚ výrobky v hodnote 33,6 miliárd EUR a z EÚ

doviezlo výrobky v hodnote 40,4 miliárd EUR,

- E. keďže priemerná miera nezamestnanosti v Turecku dosiahla v roku 2009 alarmujúcich 12,5 % a podľa údajov OECD v apríli 2010 klesla na 10,8 %, nezamestnanosť mladých ľudí predstavuje 25 % a v správe o rozvojových cieľoch tisícročia pre Turecko na rok 2010 sa uvádza, že podiel ľudí žijúcich v extrémnej chudobe je 17,1 %,
1. víta skutočnosť, že obchodné vzťahy medzi EÚ a Tureckom sú na pokročilej úrovni; vyzýva Turecko, aby zjednodušilo postupy a byrokráciu a odstránilo zostávajúce tarifné a netarifné prekážky; zdôrazňuje význam konštruktívneho dialógu medzi obidvoma stranami v záujme ďalšieho zlepšenia týchto vzťahov;
  2. pripomína, že vychádzajúc zo znenia článku 205 Zmluvy o fungovaní Európskej únie a článku 21 Zmluvy o EÚ je cieľom vonkajšej činnosti Únie vrátane spoločnej obchodnej politiky podporovať „(...) demokraciu, právny štát, univerzálnosť a nedeliteľnosť ľudských práv a základných slobôd, zachovávanie ľudskej dôstojnosti, rovnosť a solidaritu a dodržiavanie zásad Charty Organizácie Spojených národov a medzinárodného práva“, ako aj budovať partnerstvá s tretími krajinami, ktoré uznávajú uvedené zásady;
  3. vyzýva Komisiu, aby pokračovala vo svojom nasadení, ako aj v dialógu s Tureckom o obchode, najmä v rámci Spoločného poradného výboru a Spoločného výboru colnej únie EÚ – Turecko; nabáda obidve strany, aby tieto platformy využívali účinnejšie, a to rýchlym vyriešením zostávajúcich problémov, ako je zákaz dovozu hovädzieho mäsa, živého hovädzieho dobytku a odvodených produktov do Turecka a otázka cestných kvót niektorých členských štátov uplatňovaných na vozidlá zaregistrované v Turecku;
  4. berie na vedomie potenciál Turecka v oblasti dlhodobého rastu a jeho demografické osobitosti; nabáda EÚ a Turecko, aby venovali náležitú pozornosť vzájomnému prepojeniu svojich hospodárstiev, aby zachovali otvorený obchod a investičné režimy, ako aj svoju schopnosť odolávať domácim protekcionistickým tlakom v súlade so svojimi záväzkami v rámci rôznych medzinárodných platforiem a aby využívali nástroje na ochranu obchodu v súlade s pravidlami WTO;
  5. je znepokojený nízkou úrovňou účasti žien na pracovnom trhu a ich zamestnanosti v neformálnom sektore; vyzýva Turecko, aby ako stredobod svojich politík v oblasti hospodárstva, sociálnych vecí a zamestnanosti stanovilo zamestnanosť žien;
  6. zdôrazňuje vážnosť situácie zamestnanosti mladých ľudí a nedostatok osobitných opatrení na riešenie tohto problému; odkazuje na nedávnu štúdiu MOP, v ktorej sa opisuje vytváranie pracovných miest vo všeobecnosti, a konkrétne zamestnanosť žien a mladých ľudí ako kľúčová výzva pracovného trhu pre rozvoj Turecka; žiada preto, aby sa vypracovala stratégia zamestnanosti zameraná na zamestnanosť mladých ľudí vo všeobecnosti, a najmä na situáciu mladých žien;
  7. víta zriadenie colnej únie v roku 1996, ktorá umožnila lepší prístup na trh a na základe ktorej objem obchodu medzi EÚ a Tureckom dosiahol výšku 100 miliárd EUR ročne, pričom najvyšší objem sa dosiahol v roku 2008;
  8. zdôrazňuje skutočnosť, že colná únia zahŕňa priemyselný tovar a spracované poľnohospodárske produkty; teší sa zo skutočnosti, že colná únia sa bude čo najskôr vzťahovať aj na poľnohospodárske produkty; domnieva sa, že colná únia sa môže rozšíriť tak, aby pokrývala aj ďalšie oblasti, ako sú služby a verejné obstarávanie;
  9. vyjadruje poľutovanie nad tým, že podľa posledného hodnotenia WTO je priemerná colná sadzba, ktorú Turecko uplatňuje na poľnohospodárske produkty, relatívne vysoká a v niektorých prípadoch extrémne vysoká (napríklad clo na kukuricu vo výške 130 %); vyzýva tureckú vládu, aby podstatne obmedzila tieto prekážky;
  10. víta zosúladenie tureckých colných právnych predpisov s colnými právnymi predpismi

- EÚ, a najmä prijatie všeobecného systému preferencií; žiada väčšie zosúladenie tureckých právnych predpisov s *acquis* Spoločenstva, pokiaľ ide o voľný obchod, boj proti falšovaniu a kontroly po colnom konaní a povolenia obchodov bez colnej prirážky;
11. vyjadruje poľutovanie nad skutočnosťou, že už piaty rok sa v Turecku neimplementoval Dodatokový protokol k Dohode o pridružení, ani sa neodstránili všetky prekážky voľného pohybu tovaru; vyzýva Turecko, aby plne, urýchlene a nediskriminačným spôsobom vykonalo svoje povinnosti vyplývajúce z tohto protokolu, čo prispeje k ďalšiemu rozvoju jeho obchodných vzťahov so všetkými členskými štátmi EÚ, a pripomína, že nesplnenie tejto povinnosti môže neskôr vážne ovplyvniť proces rokovaní;
  12. opätovne zdôrazňuje, že je nevyhnutné, aby Turecko plne dodržiavalo svoje záväzky v rámci colnej únie; domnieva sa tiež, že je potrebná ďalšia harmonizácia s *acquis* Spoločenstva v určitých odvetviach, ako sú zóny voľného obchodu a oslobodenie od cla;
  13. zdôrazňuje, že colnej únii by výrazne prospela revízia mechanizmu urovnávania sporov, ktorá by umožnila rýchle a spravodlivé vyriešenie zostávajúcich problémov;
  14. žiada, aby sa v súlade s pravidlami WTO odstránili všetky nepotrebné prekážky obchodu medzi EÚ a Tureckom vrátane technických prekážok ako neuznávanie osvedčení, duplicitné skúšky, duplicitné kontroly alebo povinné technické predpisy a normy; vyzýva Komisiu, aby sa podelila o osvedčené postupy v tejto oblasti;
  15. berie na vedomie ťažkosti, ktorým Turecko čelí pri uzatváraní dohôd o voľnom obchode s tretími krajinami, čo negatívne ovplyvňuje turecké hospodárstvo, keďže sa partnerom dohôd EÚ o voľnom obchode, s ktorými Turecko ešte nemohlo takúto dohodu podpísať, umožňuje jednostranný preferenčný prístup na turecký trh; vyzýva Komisiu a Radu, aby zabezpečili zahrnutie Turecka do štúdií o hodnotení vplyvu budúcich dohôd o voľnom obchode medzi EÚ a tretími krajinami a ďalej posilňovali prenos informácií o stanovisku EÚ a stave rokovaní o dohodách o voľnom obchode; nabáda Komisiu, aby v dohodách o voľnom obchode zohľadnila colnú úniu medzi EÚ a Tureckom;
  16. vyzýva Turecko, aby odstránilo tie zostávajúce dovozné povolenia na tovar, ktoré porušujú záväzky vyplývajúce z colnej únie, a aby súhlasilo s aktualizáciou rozhodnutia Asociačnej rady ES – Turecko č. 2/97 o odstránení technických prekážok obchodu;
  17. víta právne predpisy v oblasti štandardizácie v zahraničnom obchode, ktoré turecká vláda prijala v roku 2009; poznamenáva však zavedenie postupov hodnotenia súladu a fyzických colných kontrol; vyzýva EÚ a Turecko, aby plne uplatňovali zásadu vzájomného uznávania;
  18. vyzýva Turecko, aby zrušilo komplikované dovozné postupy a zosúladiť svoj systém bezcolných kvót na spracované poľnohospodárske výrobky, ktoré nie sú v súlade s colnou úniou;
  19. víta pozitívne závery posledného hodnotenia Turecka Svetovou obchodnou organizáciou; naliehavo však žiada tureckú vládu, aby prijala potrebné opatrenia na splnenie odporúčaní, ktoré hodnotenie obsahuje, a urýchlila štrukturálne a legislatívne reformy;
  20. vyzýva Turecko, aby pozastavilo nové požiadavky na osvedčené výrobné postupy, pretože *de facto* zakazujú dovoz niektorých farmaceutických výrobkov, a aby sa zúčastňovalo na medzinárodných iniciatívach na zosúladenie osvedčených výrobných postupov a noriem, ako sú iniciatívy WTO a EÚ, a pristúpilo k nim;
  21. berie na vedomie dynamickú medzinárodnú obchodnú stratégiu Turecka a skutočnosť, že Turecko do dnešného dňa uzatvorilo 16 dohôd o voľnom obchode; nabáda EÚ a Turecko, aby spolupracovali na prehlbovaní obchodných vzťahov so strednou Áziou;
  22. berie na vedomie skutočnosť, že 88 % celkových priamych zahraničných investícií v Turecku tvoria investície z EÚ; poukazuje však na skutočnosť, že podiel priamych zahraničných investícií na HDP Turecka je relatívne nízky;

23. berie na vedomie úlohu Turecka v rámci regionálnych platforiem, ako sú Organizácia pre hospodársku spoluprácu v oblasti Čierneho mora, Čiernomorská obchodná a rozvojová banka a Proces spolupráce v juhovýchodnej Európe; nabáda Turecko, aby prevzalo vedúcu úlohu pri podpore otvoreného a spravodlivého obchodu s tým, že bude brať patričný ohľad na spoločenské, hospodárske a environmentálne blaho;
24. berie na vedomie významnú úlohu Turecka v regióne Stredozemia ako zakladajúceho člena barcelonského procesu a vyzýva Turecko, aby plne rešpektovalo všetky partnerské štáty tohto procesu; zdôrazňuje, že existujú obrovské rezervy, pokiaľ ide o zlepšenie obchodu Turecka v oblasti Stredozemia;
25. poznamenáva, že zatiaľ čo EÚ zostáva najväčším obchodným partnerom Turecka, v roku 2009 boli jeho hlavnými obchodnými partnermi Rusko, Čína, Spojené štáty a Irán; zdôrazňuje, že objem obchodu medzi Tureckom a EÚ v roku 2009 poklesol, zatiaľ čo v prvom polroku 2010 sa zaznamenalo jeho zvýšenie; poznamenáva tiež, že Turecko diverzifikuje svojich obchodných partnerov; žiada Komisiu, aby vypracovala štúdiu o príčinách relatívneho poklesu podielu EÚ na objeme zahraničného obchodu Turecka, čo môže zahŕňať finančnú krízu, a jeho hospodárskych dôsledkoch;
26. poznamenáva, že Turecko a EÚ čelia podobným výzvam v oblasti dodávok energie; zdôrazňuje význam projektu Nabucco pre bezpečnosť dodávok energie v EÚ, a preto vyzýva Turecko, aby urýchlene začalo implementovať medzivládnu dohodu o plynovode Nabucco; zdôrazňuje potrebu vymedziť spoločnú vonkajšiu stratégiu v oblasti energetiky a otvoriť kapitolu o energetike, čo by viedlo k ďalšiemu zvýšeniu spolupráce v oblasti energetiky; naliehavo vyzýva Turecko, aby ratifikovalo zmeny obchodných ustanovení Zmluvy o energetickej charte a aby investovalo do nesmierneho potenciálu svojich obnoviteľných zdrojov energie;
27. berie na vedomie skutočnosť, že opakujúce sa problémy s vízami podľa režimu 4 Všeobecnej dohody o obchode so službami (GATS) podstatne obmedzujú pohyb tureckých obchodníkov a vodičov nákladných vozidiel smerom do EÚ; zdôrazňuje niekoľko následných rozhodnutí Súdneho dvora Európskej únie v tejto otázke a vyzýva Komisiu, aby zabezpečila, že členské štáty dodržiavajú tieto rozhodnutia; vyzýva Komisiu a Radu, aby opäť preskúmali postupy udeľovania víz s cieľom odstrániť prekážky obchodu;
28. vyjadruje poľutovanie nad tým, že ešte neboli dokončené právne predpisy zabezpečujúce plné dodržiavanie práv odborov v súlade s normami EÚ a príslušných dohovorov Medzinárodnej organizácie práce, najmä pokiaľ ide o práva odborových organizácií, právo na kolektívne vyjednávanie a právo na štrajk;
29. nalieha na Turecko, aby neuplatňovalo diskriminačné postupy voči zahraničným podnikom tým, že poskytuje 15 % cenového zvýhodnenia tureckým uchádzačom v oblasti verejného obstarávania; vyzýva Turecko, aby pristúpilo k Dohode WTO o vládnom obstarávaní;
30. zdôrazňuje, že falšovaný tovar vrátane farmaceutických a kozmetických výrobkov je zásadným problémom obchodných vzťahov medzi EÚ a Tureckom a znižuje príťažlivosť Turecka pre priame zahraničné investície; vyzýva Turecko na účinné presadzovanie nových právnych predpisov v oblasti práv duševného vlastníctva a následné posilnenie obchodných vzťahov s EÚ; zdôrazňuje potrebu dosiahnuť väčšiu rovnováhu medzi medzinárodnými požiadavkami v oblasti práva duševného vlastníctva a potrebami domáceho hospodárskeho rozvoja pri rozvíjaní systému ochrany duševného vlastníctva;
31. poznamenáva, že MSP tvoria 99 % tureckých podnikov a poskytujú 70 % pracovných príležitostí v Turecku; nabáda Turecko, aby zlepšilo prístup MSP k financiam; víta 9. rozvojový plán Turecka, ktorý sa zameriava na výdavky na výskum a vývoj, ktoré sú rozhodujúce z hľadiska zlepšenia konkurencieschopnosti MSP;

32. víta výsledok referenda o podpore ústavnej reformy;
33. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Rade, Komisii a vláde Turecka.